ЮНАКІ І ДЗЯЎЧАТЫ! НАСТОЙЛІВА АВАЛОДВАЙЦЕ МАРКСІСЦКА-ЛЕНІНСКІМ ВУЧЭННЕМ, ДАСЯГНЕННЯМІ НАВУКІ, ТЭХНІКІ І КУЛЬТУРЫ! ПАМНАЖАЙЦЕ СЛАЎНЫЯ РЭВАЛЮЦЫЙНЫЯ, БАЯВЫЯ І ПРАЦОЎНЫЯ ТРАДЫЦЫІ САВЕЦКАГА НАРОДА! БУДЗЬЦЕ АКТЫЎНЫМІ БАРАЦЬБІТАМІ ЗА АЖЫЦЦЯЎЛЕННЕ РАШЭННЯЎ XXIV З'ЕЗДА КПСС!

(З Заклікаў ЦК КПСС да 1 Мая).

22 КРАСАВІКА— ДЗЕНЬ ПАМЯЦІ У. І. ЛЕНІНА

ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

№ 14 (1050) ● Чацвер, 18 красавіка 1974 г. ● Цана 2 кап. ● Газета выдаецца з 1935 г.

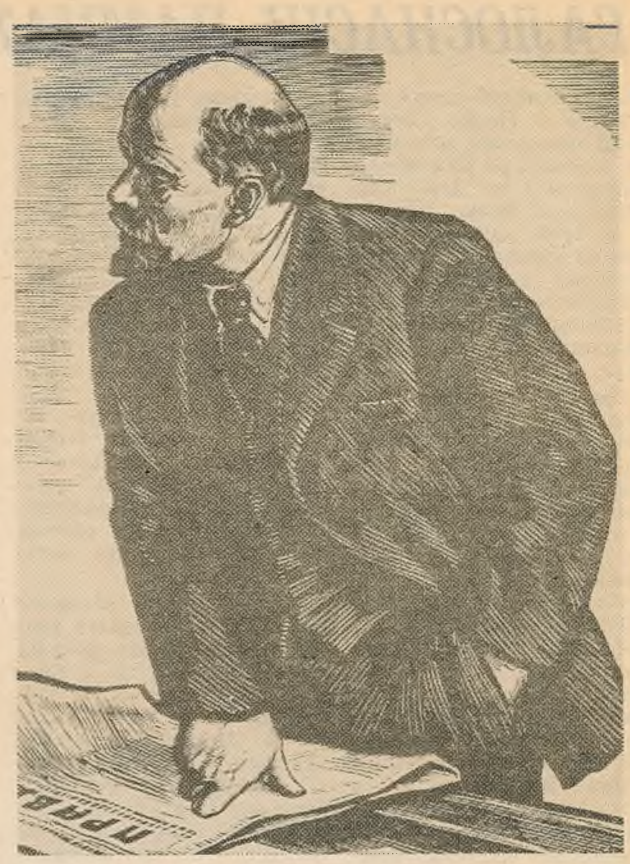

Весткі з факультэтаў

Прайшло сумеснае пасяджэнне бюро камітэта камсамола з кафедрай філасофіі, прысвечанае праблемам больш глыбокага вывучэння дыялектычнага матэрыялізму студэнтамі другога курса. У абмеркаванні прынялі ўдзел дацэнт А. В. Клёсава, выкладчык А. Е. Белы, камсоргі В. Мяшчэрская, В. Таляронак, член камсамольскага бюро В. Дудкін.

* * *

На гэтым жа пасяджэнні былі разгледжаны пытанні: «Аб рабоце арганізацыйнага сектара камітэта камсамола факультэта» і «Аб бягучай паспяховасці студэнтаў факультэта ў другім семестры».

ПАЗЫЎНЫЯ «ЧЫРВОНАЙ СУБОТЫ»

Сапраўдным святам камуністычнай працы сталі вясновыя дні напярэдадні 104-й гадавіны з дня нараджэння У. І. Леніна. Студэнты, супрацоўнікі і выкладчыкі універсітэта актыўна ўключыліся ў падрыхтоўку да «чырвонай суботы»—20 красавіка. Калектывы некаторых факультэтаў ужо папрацавалі на будоўлях, добраўпарадкавалі тэрыторыю БДУ і раёна.

«Энтузіязм, добрасумленнасць, працавітасць, ініцыятыўнасць» — такі дэвіз камуністаў і камсамольцаў у гэтыя дні.

Весткі з факультэтаў

НА ГЕАФАКУ

50-годдзю прысваення камсамолу імя У. І. Леніна была прысвечана навукова-практычная канферэнцыя «Асноўныя напрамкі, формы і сродкі камуністычнага выхавання ў сучасных умовах».

На канферэнцыі выступілі камсамолец 20-х гадоў, цяпер дацэнт А. С. Акінчыц, член камсамольскага бюро факультэта Людміла Смолій.

* * *

Студэнты факультэта прынялі актыўны ўдзел ва Усесаюзным камуністычным суботніку. Трэцякурснікі прадаўжалі будаўнічыя работы на геаграфічнай станцыі «Заходняя Беразіна» непадалёку ад Валожына, дзе праводзіцца вучэбная практыка географаў. Яны выконвалі розныя віды работ: падвозілі гравій, цэглу, збіралі каменне для фундаментаў. Сіламі трэцякурснікаў у час суботніка было загружана каменнем 58 машын. 20 і 21 красавіка работы на геастанцыі прадоўжыць IV курс.

* * *

З Масквы, Ленінграда, Калінінграда, Уфы, Рыгі, Тарту і іншых гарадоў Савецкага Саюза былі госці на XXXI навуковай канферэнцыі, якая прайшла на факультэце.

Н. НОВІКАВА.

(Прэс-цэнтр камітэта камсамола).

ХІМІК— ГЭТА ГУЧЫЦЬ ГОРДА!

«Дзень хіміка!» — гэтыя словы ўвенчвалі велічны корпус хімфака на працягу некалькіх дзён.

А ўнутры — сапраўднае царства гумару, смеху. Калі ўважліва чытаць усе надпісы, аб'явы, рэплікі, разглядаць усе малюнкі, вывешаныя на кожным квадратным метры сцен усіх пяці паверхаў, то можна так і не дайсці да апошняга, а зваліцца дзе-небудзь на паўдарозе ад смеху. Вось аб'ява на дошцы народнага кантролю: «Дадзім 120 працэнтаў наведвання!» Вясёлы народ гэтыя хімікі!

Святочны вечар, які прайшоў у Палацы культуры камвольнага камбіната, таксама «ззяў» гумарам. На ім адбылася знамянальная падзея —

(Заканчэнне на 4-й стар.).

НА ЗДЫМКУ: госці ў лабараторыі радыяцыйнай хіміі.

Фота **Д. Чаховіча.**

УСЕ СРОДКІ—АДЗІНАЙ МЭЦЕ

ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

Партыйная арганізацыя фізічнага факультэта адна з буйных ва універсітэце. У яе складзе каля 150 камуністаў. Гэта вялікая сіла. Але і задачы, якія стаяць перад ёй, таксама вельмі сур'ёзныя і складаныя. На факультэце толькі дзённым навучаннем ахоплена 1947 юнакоў і дзяўчат. І ўсе намаганні партыйнай арганізацыі падпарадкаваны адзінай мэце — арганізацыі вучэбнага працэсу, атрыманню глыбокіх ведаў кожным студэнтам, а таксама камуністычнаму выхаванню будучых спецыялістаў.

За апошні час партыйная арганізацыя факультэта распрацавала і ўкараніла ў паўсядзённую практыку партыйнай работы шэраг своеасаблівых мерапрыемстваў і сродкаў. Напрыклад, выхаваннем студэнтаў займаюцца не толькі грамадскія арганізацыі, але і ўсе кафедры. І гэта зразумела, бо на кафедрах працуе асноўная частка камуністаў. І каму, як не ім, адначасова з навучаннем весці і выхаваўчую работу.

Партыйнае бюро сістэматычна кантралюе работу кафедр у гэтым кірунку і сістэматычна ставіць іх справаздачы на партыйным бюро або на агульным сходзе. Так, у лістападзе і снежні загадчык кафедры радыёфізікі і электронікі ЗВЧ прафесар У. В. Ізох і сакратар камсамольскай арганізацыі У. Зяньковіч, загадчык кафедры фізікі паўправаднікоў прафесар В. Д. Ткачоў і сакратар камсамольскай арганізацыі У. Быкоўскі дакладвалі агульнаму партыйнаму сходу аб іх рабоце па ўцягненню студэнтаў у актыўную навуковую і грамадскую работу. На сходы былі запрошаны камсамольскія актывісты. Атрымалася карысная і дзелавая размова. Супрацоўнікі 14 кафедр пазнаёміліся з вопытам выхаваўчай работы і былі задаволены тым, што камсамольскія бюро кафедр ставяць і своечасова рашаюць важнейшыя пытанні камсамольскага жыцця.

І наогул работа камсамольскіх арганізацый знаходзіцца пад паўсядзённай увагай партыйнай арганізацыі і яе сакратара П. Л. Салава. Акрамя таго, што за дзейнасцю курсавых камсамольскіх арганізацый сочаць члены партыйнага бюро І. П. Зяцькоў, А. М. Саржэўскі, Н. М. Хаўратовіч, М. В. Прылепка і іншыя, партыйная арганізацыя сістэматычна абагульняе перадавы вопыт камсамольскай работы, выяўляе і ліквідуе недахопы. У гэтым сэнсе вельмі цікавым быў адкрыты партыйны сход, які адбыўся ў лютым. На сход былі запрошаны сакратары камсамольскіх арганізацый і члены камсамольскіх бюро патокаў і групкамсоргі. У рабоце партыйнага сходу прыняла ўдзел сакратар парткома універсітэта Т. Я. Дударава.

На абмеркаванне было ўнесена адно пытанне: вынікі зімовай экзаменацыйнай сесіі і задачы на другі семестр. Справаздачу трымалі сакратары камсамольскіх бюро патокаў першага курса П. Цэдрык, М. Нічыпаровіч і Г. Грыцук. Камсамольскія важакі гаварылі аб тым, што імі зроблена і робіцца, каб забяспечыць паспяховасць усіх студэнтаў, аб тым, што іх хвалюе і непакоіць. Прычым у ходзе падрыхтоўкі партыйнага сходу камуністы А. Саржэўскі, В. Ткачэнка больш тыдня вывучалі работу камсамольскіх арганізацый і аказалі камсамольскім бюро вялікую дапамогу ў наладжванні камсамольскай работы. Яна была тым больш патрэбнай, што першакурснікі трымалі сваю першую справаздачу.

У абмеркаванні выступленняў камсамольскіх важакоў прынялі ўдзел каля 10 чалавек. Было адзначана, што дзякуючы паўсядзённай увазе партыйнага бюро, якое ўвесь час накіроўвала работу камсамольскіх арганізацый, першакурснікі здалі першую сесію значна лепш, чым у мінулыя гады. У прынятым рашэнні падагульнен вопыт камсамольскай работы і намечаны шляхі, як ісці далей, каб замацаваць дасягнуты поспех.

Партыйнае бюро факультэта выкарыстоўвае ўсе формы грамадска-палітычнай работы са студэнтамі. Вялікая ўвага, у прыватнасці, удзяляецца рабоце куратараў, каб зрабіць іх выхавацелямі студэнтаў, метадыстамі ў арганізацыі вучэбнага працэсу непасрэдна ў групе. Куратары сістэматычна інструктуюцца. Іх работа знаходзіцца пад увагай дэканата і прафкома факультэта. Некалькі разоў у год партыйнае бюро знаходзіць пэўную форму прапаганды вопыту куратараў. На гэты раз такой формай быў адкрыты партыйны сход. З паведамленнямі аб сваіх метадах працы выступілі сакратар камітэта камсамола факультэта куратар В. А. Гайсёнак, член прафбюро, куратар В. М. Дрэко. Яны гаварылі аб сваім вопыце, а таксама прапагандавалі і абагульнялі работу лепшых куратараў факультэта, якімі з'яўляюцца Н. В. Гарашчук, Е. А. Мурашка, Н. М. Шумейка, А. В. Шыбаева і іншыя. Яны ўмеюць стварыць у групах абстаноўку высокай патрабавальнасці і прынцыповасці, непрымірымасці да недахопаў. Да іх ідуць студэнты з адкрытай душой, звяртаюцца па ўсіх пытаннях, якія хвалююць іх, і заўсёды атрымліваюць добрую параду і дапамогу. Невыпадкова, што яны карыстаюцца вялікім аўтарытэтам сярод студэнтаў і выкладчыкаў.

Цікавым і карысным было выступленне супрацоўніцы сацыялагічнай лабараторыі БДУ Т. І. Гацукевіч. На падставе сацыялагічных даследаванняў у студэнцкіх групах яна гаварыла пра эфектыўнасць розных форм вучэбна-выхаваўчай работы.

Такім чынам, уся партыйная работа на фізфаку накіравана на дасягненне галоўнай мэты — паляпшэнне выхавання студэнтаў і падрыхтоўку высокакваліфікаваных спецыялістаў для народнай гаспадаркі.

У. КУЛАЖАНКА.

ГАЛОСНАСЦЬ ПАМНАЖАЕ СІЛУ

Сіла Савецкай дзяржавы, вучыў У. І. Ленін, у свядомасці мас, у тым, што масы ўсё ведаюць, аб усім могуць меркаваць і на ўсё ідуць свядома. А таму, указваў У. І. Ленін, адным з важнейшых прынцыпаў сацыялістычнай дэмакратыі павінна быць галоснасць. «Без галоснасці смешна было б гаварыць аб дэмакратызме...».

Прынцып галоснасці пакладзен у аснову паўсядзённай дзейнасці органаў народнага кантролю. Гэта важны сродак, які дазваляе многакратна памнажаць сілу ўплыву на тых, у адносінах да каго кантроль здзяйсняецца, і на саміх народных кантралёраў.

Значэнне галоснасці ў тым, што яна дапамагае хутчэй і глыбей асэнсаваць з'явы, працэсы, якія адбываюцца ў працоўным калектыве, своечасова выкрываць памылкі, промахі ў рабоце і прыцягнуць да іх увагу калектыву з тым, каб хутчэй іх ліквідаваць;

адыгрывае выключна важную прафілактычную ролю, таму што дазваляе папярэдзіць паўтарэнне аналагічных промахаў і памылак;

прапагандуе ўсё каштоўнае, станоўчае, што ўдалося выявіць народным кантралёрам у ходзе праверак;

садзейнічае павышэнню актыўнасці калектыву пры выяўленні ўнутраных рэзерваў паляпшэння работы.

Галоснасць служыць добрым сродкам выхавання адказнасці за даручаную справу.

Укараненне галоснасці ў работу кожнай групы народнага кантролю — важная і неадкладная задача, ад рашэння якой у многім залежаць нашы поспехі.

На адным з апошніх пасяджэнняў універсітэцкай групы народнага кантролю быў разгледжан стан галоснасці ў рабоце груп народнага кантролю на факультэтах і ў іншых падраздзяленнях БДУ. Адзначана, што пасля праведзеных у снежні мінулага года справаздачна-выбарных сходаў і канферэнцый стан галоснасці ў многіх групах народнага кантролю значна палепшыўся. Абсталяваны стэнды, на якіх ёсць наказы народным кантралёрам, інфармацыя аб саставе груп, планах работы, бягучых справах.

Заслугоўваюць пахвалы стэнды груп народнага кантролю біялагічнага факультэта (старшыня А. І. Сцефановіч), хімічнага (Г. І. Васільева), гістарычнага (І. А. Літвіноўскі) і факультэта журналістыкі (С. В. Говін). Разам з тым было адзначана, што ў асобных групах пытанням галоснасці ўсё яшчэ не аддаецца патрэбная ўвага. Крытыкаваліся групы ваеннай кафедры (старшыня М. Ф. Кавалёў), юрыдычнага факультэта (А. А. Прымачонак), матфака (І. А. Сакалоў).

Трэба сказаць, што факультэцкія групы не выкарыстоўваюць такую магчымасць для развіцця галоснасці, як апублікаванне сваіх матэрыялаў ва універсітэцкай шматтыражнай газеце. Усё яшчэ рэдка народныя кантралёры выступаюць па выніках сваіх праверак на партыйных, прафсаюзных і камсамольскіх сходах, на пасяджэннях саветаў факультэтаў і кафедр.

З мэтай абмену вопытам і актывізацыі работы груп народнага кантролю па ўкараненню галоснасці ў паўсядзённую работу ў маі бягучага года будзе праведзен трэці агляд сродкаў галоснасці на аснове палажэння, зацверджанага універсітэцкай групай народнага кантролю.

Неабходна, каб усе групы народнага кантролю прынялі самы актыўны ўдзел у аглядзе і гэтым садзейнічалі пашырэнню галоснасці ў рабоце ўсіх груп і памнажэнню сілы народнага кантролю, павышэнню яго эфектыўнасці ў жыцці нашага шматтысячнага калектыву, які рашае складаныя і адказныя задачы, вызначаныя XXIV з'ездам КПСС.

Я. ТАГУНОЎ,
намеснік сакратара парткома, старшыня універсітэцкай групы народнага кантролю.

Актыўна ўдзельнічаюць у рабоце групы народнага кантролю дацэнт кафедры арганічнай хіміі В. М. Кніга і студэнтка II курса хімфака Т. Булаўко.

Фота **М. Нечыпарэнкі.**

Народны кантроль

ВІНШУЕМ!

За актыўны ўдзел у рабоце універсітэцкай групы народнага кантролю Мінскі абласны камітэт народнага кантролю ўзнагародзіў Ганаровай граматай АНДРЭЕВА Альберта Данілавіча.

Кастрычніцкі раённы камітэт народнага кантролю аб'явіў падзяку САЛАДОЎНІКАВАЙ Ірыне Іванаўне, ЦЮНІС Ірыне Ільінічне і ЧАРАНКОВАЙ Людміле Паўлаўне.

ПАСЛЯ РЭЙДУ

КП гістарычнага факультэта правёў рэйд-праверку захаванасці мэблі ў студэнцкім інтэрнаце і ў аўдыторыях. Вынікі былі несуцяшальнымі, асабліва засмучаў выгляд парт, на якіх стракацелі надпісы і малюнкі.

Каб навесці парадак, вырашана было арганізаваць камсамольскі суботнік. Кожнаму курсу адвялі аўдыторыю. Да работы ўсе аднесліся вельмі сур'ёзна, асабліва трэба адзначыць энтузіязм студэнтаў I і II курсаў аддзялення гісторыі.

Пасля суботніка займацца за чыстымі партамі было вельмі прыемна.

Т. КАРПАВА.

ПРААНАЛІЗАВАЛІ, І ВІДАЦЬ

Праблема «Студэнт і час» была актуальнай заўсёды. Цяпер, калі ад студэнта патрабуецца не толькі добрая вучоба, але і актыўная грамадская і навукова-даследчая праца, яна набывае новае гучанне. Зразумела, што рашэнне праблемы магчыма толькі пры дакладнай, нармальнай арганізацыі вучэбнага працэсу, пры якой выключаюцца нечаканыя перастаноўкі заняткаў, звышпланавыя нагрузкі і інш. Якія ж справы з вучэбнай нагрузкай студэнтаў на нашым факультэце? Каб высветліць гэта, група народнага кантролю правяла аналіз вучэбных заняткаў, гутарыла з дэканам, са студэнтамі і выкладчыкамі. Выявілася, што далёка не ўсё тут добра. Калі на вячэрнім аддзяленні і на V курсе стацыянара тыднёвая нагрузка не перавышае колькасці гадзін, прадугледжаных планам, дык на III і IV курсах стацыянара яна дасягае 42—44 гадзін. Становішча яўна ненармальнае, хоць і лёгка растлумачваецца: перагрузка ў 6—8 гадзін узнікла з-за дысцыплін, якія даводзіцца ставіць звыш вучэбнага плана.

Разам з тым, ёсць цяжкасці іншага характару. Шэраг факультэтаў (хімічны, фізічны, матэматычны) і кафедр (грамадскіх навук і замежнай мовы) выдзяляюць факультэту строга фіксаваныя дні і гадзіны, што перашкаджае запаўняць «фортачкі» біялагічнымі дысцыплінамі. Напэўна гэта характэрна не толькі для біялагічнага факультэта, таму наспела неабходнасць ствараць аптымальныя варыянты раскладаў вучэбных заняткаў з дапамогай ЭВМ.

Несумненна і тое, што плённа, эфектыўна чалавек можа працаваць толькі пры ўмове нармальнага харчавання. Ці ўсё ў парадку у нас у гэтых адносінах? Праверка работы сталовай і буфета ў хіміка-біялагічным корпусе паказала, што і выбар страў (частая адсутнасць чаю, масла, свежых булачак — асабліва вечарам) і санітарны стан нездавальняючы. Але справа не толькі ў гэтым. За пяці-, дзесяціхвілінны перапынак студэнты, зразумела, не паспяваюць не толькі перакусіць, але нават спусціцца да цокальнага паверха і зноў падняцца на VII—VIII паверх, бо ліфтам студэнтам не дазваляюць карыстацца. 25-мінутны перапынак паміж III і IV парай, здавалася б, дае магчымасць гэта зрабіць, але з-за нізкай прапускной здольнасці сталовай і буфета тут пастаянныя чэргі.

Было б пажадана арганізаваць продаж кандытарскіх вырабаў і малака на VIII або VII паверсе. **Е. ТАРАСЕВІЧ**

АГЛЯД ТВОРЧЫХ СІЛ

На біяфаку прайшла XXXI студэнцкая навуковая канферэнцыя. На пленарным пасяджэнні з добрымі пажаданнямі членам студэнцкага навуковага таварыства выступіў кіраўнік СНТ факультэта прафесар Ю. К. Фамічоў. Былі падведзены вынікі 1973 года і вызначаны задачы навукова-даследчай работы студэнтаў на 1974 год. Аргкамітэт канферэнцыі інфармаваў прысутных аб рабоце секцый. Іх у гэтым годзе было пяць: біяхіміі і фізіялогіі жывёл, мікрабіялогіі, батанікі — яны правялі па два пасяджэнні; секцыі філасофскіх праблем біялогіі і заалогіі. Заслухана 42 даклады студэнтаў факультэта і два даклады гасцей з Гомельскага універсітэта. Большасць дакладчыкаў — студэнты III—IV курсаў, але сярод выступаючых былі і малодшакурснікі, і выпускнікі. Усяго ў рабоце канферэнцыі прынялі ўдзел больш 300 студэнтаў.

Удзельнікі прадметных гурткоў падрыхтавалі паведамленні рэфератыўнага тыпу па розных раздзелах біялогіі, якія карысталіся асаблівай увагай і былі аднолькава карысны для студэнтаў усіх спецыялізацый. Даклады, падрыхтаваныя па выніках асабістых эксперыментальных даследаванняў (у асноўным гэта даклады студэнтаў IV курса), паказалі, што пачынаючыя даследчыкі глыбока ведаюць сучасны стан вывучаемых праблем, добра валодаюць метадычнымі прыёмамі, умеюць самастойна аналізаваць і абагульняць.

На заключным пасяджэнні былі заслуханы справаздачы кіраўнікоў секцый і падведзены вынікі канферэнцыі. Студэнтам, даклады якіх былі прызнаны лепшымі, уручаны граматы. Адбылося ўзнагароджанне ўдзельнікаў Усесаюзнага конкурсу студэнцкіх навуковых работ 1973 года. Выпускніку біялагічнага факультэта, цяпер супрацоўніку інстытута эксперыментальнай батанікі АН БССР Генадзю Вынаеву была ўручана медаль «За лепшую студэнцкую навуковую работу». Выпускнік мінулага года, супрацоўнік інстытута генетыкі АН БССР Алег Давыдзенка атрымаў грамату Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР і ЦК ВЛКСМ.

Дыпломамі Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР за навуковыя работы, аднесеныя па выніках рэспубліканскага конкурсу да першай катэгорыі, узнагароджаны 44 студэнты.

М. ГРЫЦ.

На здымках:

* Ідзе XXXI студэнцкая навуковая.

* На пярэднім плане Генадзь Вынаеў (здымак справа).

Фота **Д. Чаховіча.**

САВЕТЫ—ОРГАНЫ САПРАЎДЫ НАРОДНАЙ УЛАДЫ

У ДАПАМОГУ ЛЕКТАРУ

Саветы дэпутатаў працоўных — адзіныя прадстаўнічыя органы савецкага народа, самыя масавыя і аўтарытэтныя яго арганізацыі. Яны складаюць палітычную аснову Савецкай дзяржавы, з'яўляючыся органамі дзяржаўнай улады. У Саветах спалучаюцца рысы дзяржаўных і грамадскіх арганізацый.

У СССР Саветы складаюць адзіную стройную сістэму ад Вярхоўнага Савета СССР да сельскіх, пасялковых Саветаў, аб'яднаных арганізацыйным прынцыпам дэмакратычнага цэнтралізму. Крыніцай улады ў СССР з'яўляецца суверэнны народ. Улада ідзе ад народа і належыць народу. Масавасць Саветаў асабліва наглядна, ярка выяўляецца ў параўнанні. Калі прафесійныя саюзы аб'ядноўваюць 98 мільёнаў чалавек, спажывецкая кааперацыя — 53 мільёны пайшчыкаў, камсамол — каля 30 мільёнаў, дык Саветы аб'ядноўваюць усё дарослае насельніцтва краіны.

У Беларусі, напрыклад, дзейнічае Вярхоўны Савет рэспублікі, 6 абласных, 117 раённых, 96 гарадскіх, 16 раённых у гарадах, 1.522 сельскія і 109 пасялковых Саветаў дэпутатаў працоўных, у якіх працуе больш 80 тысяч дэпутатаў і звыш 800 тысяч актывістаў, г. зн. амаль кожны дзесяты грамадзянін рэспублікі працуе ў органах дзяржаўнай улады. На тэрыторыі БССР распаўсюджвае сваю юрысдыкцыю і Вярхоўны Савет СССР. Да Саветаў прымыкаюць шматлікія грамадскія самадзейныя арганізацыі рэспублікі: 14.399 селькомаў, 4.446 вулічных і квартальных камітэтаў, 16.899 бацькоўскіх камітэтаў, 7.086 добраахвотных народных дружын і многія іншыя грамадскія самадзейныя арганізацыі.

Шырокае прыцягненне мас да работы Саветаў вынікае з сацыялістычнай сістэмы гаспадарання і сацыялістычнай уласнасці на прылады і сродкі вытворчасці, з раўнапраўя класаў, нацый і народнасцей, з палітычнага ладу СССР і самой сутнасці Савецкай дзяржавы, створанай народам і дзейнічаючай у яго інтарэсах.

Аб гэтым нядаўна вельмі яскрава гаварыў у Алма-Аце Леанід Ільіч Брэжнеў: «Чым шырэй і глыбей будзе ўдзел у гэтай дзейнасці ўсіх працоўных — тым мацней будзе наш дзяржаўны і грамадскі лад, тым больш паспяхова мы будзем рашаць задачы камуністычнага будаўніцтва».

Асноўная маса дэпутатаў мясцовых Саветаў БССР (66 працэнтаў) прадстаўляе рабочы клас і калгаснае сялянства. Служачыя складаюць 34 працэнты. Тут людзі ўсіх спецыяльнасцей, прафесій, узростаў, мужчыны і жанчыны, 28,2 працэнта дэпутатаў маладзей 30 год.

У саставе Вярхоўнага Савета СССР цяперашняга, восьмага склікання, 1.517 дэпутатаў: у Савеце Саюза — 767, у Савеце Нацыянальнасцей — 750. 50,3 працэнта дэпутатаў складаюць рабочыя і калгаснікі. Тут прадстаўлены людзі ўсіх галін ведаў, спецыяльнасцей і прафесій, партыйныя (72,3 працэнта) і беспартыйныя (27,7 працэнта). Жанчыны складаюць 30,5 працэнта ўсіх дэпутатаў Вярхоўнага Савета СССР. Дэпутатамі з'яўляюцца прадстаўнікі 62 нацыянальнасцей.

Цікавы нацыянальны састаў дэпутатаў мясцовых Саветаў нашай рэспублікі. Большасць—70.465 з 80.014 —беларусы, 4.986 — рускія, 1.452 — украінцы. У саставе дэпутатаў ёсць татары, літоўцы, латышы, армяне, чувашы, комі, мардвіны, эстонцы, узбекі, грузіны і прадстаўнікі іншых нацыянальнасцей. Гэта яркае пацвярджэнне сапраўднага раўнапраўя ў СССР усіх нацый і народнасцей і інтэрнацыянальнага характару Саветаў. На справе ажыццёўлена ідэя У. І. Леніна аб тым, што «Саветы — вышэйшая форма народапраўлення».

Ні ў адной буржуазнай дзяржаве не можа быць сапраўднага прадстаўніцтва народа ў органах улады, бо дэпутатамі там з'яўляюцца ў асноўным прадстаўнікі маёмасных класаў.

Саветы служаць важнейшым інструментам выяўлення і здзяйснення волі і інтарэсаў працоўных, іх ператварэння ў законы і палітыку дзяржавы.

Няма такіх спраў, якія б прама ці ўскосна не ўваходзілі ў сферу дзейнасці Саветаў і на якія б яны не ўплывалі. Саветы адказваюць за развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, гандлю, забеспячэнне аховы грамадскага парадку, праваў і законных інтарэсаў працоўных.

Вялікая роля Вярхоўнага Савета СССР у правядзенні ўнутранай і знешняй палітыкі нашай краіны. У адпаведнасці з рашэннямі XXIV з'езда КПСС ён зацвердзіў Дзяржаўны план развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1971—1975 гады, які вызначае важнейшыя напрамкі руху нашага грамадства па шляху да камунізму. За прайшоўшае скліканне (1970—1974 гг.) Вярхоўны Савет СССР прыняў шэраг нарматыўных актаў аб працы, народнай адукацыі, аб статусе дэпутатаў, аб дзяржаўным натарыяце, Асновы воднага заканадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік і інш. Ён паслядоўна здзяйсняе Праграму міру, распрацаваную XXIV з'ездам партыі.

А. ГАЛАЎКО,
доктар юрыдычных навук.
(Працяг будзе).